

Sygn. akt III Ca 362/15

POSTANOWIENIE

Dnia 23 czerwca 2015r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku III Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Leszek Jantowski (spr)

Sędziowie: SSO Joanna Wiecka - Jelińska

SSO Agata Wojciszke

Protokolant: stażysta Maciej Mądziel

po rozpoznaniu w dniu 9 czerwca 2015r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z wniosku Z. F.

przy udziale (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G., (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w K. i T. F.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Kwidzynie

z dnia 25 lutego 2015r., sygn. akt I Ns 787/13

postanawia:

1. uchylić zaskarżone postanowienie w części dotyczącej wniosku o ustanowienie służebności przesyłu na działce numer (...), dla której Sąd Rejonowy w Kwidzynie V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) i w tym zakresie przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Kwidzynie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego w powyższym zakresie,

2. oddalić apelację w pozostałej części,

3. kosztami sądowymi w postępowaniu apelacyjnym obciążyć wnioskodawcę i uznać je za uiszczone,

4. zasądzić od wnioskodawcy Z. F. na rzecz uczestnika (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w K. kwotę 120,-zł /sto dwadzieścia złotych/ tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt III Ca 362/15

UZASADNIENIE

Wnioskodawca Z. F. wniósł o ustanowienie służebności przesyłu obciążającej nieruchomości położoną w miejscowości C. (księga wieczysta KW nr (...)) na rzecz uczestnika (...) SA w G.. Wnioskodawca wniósł też o zasądzenie na jego rzecz od uczestnika kwoty 31.000zł tytułem wynagrodzenia za ustanowienie służebności.

Ponadto wnioskodawca wniósł o ustanowienie służebności przesyłu obciążającej nieruchomości położoną w miejscowości C. (księga wieczysta KW nr (...)) na rzecz uczestnika (...) S.A. w K.. Wnioskodawca wniósł też o zasądzenie na jego rzecz od tego uczestnika kwoty 31.000 zł. tytułem wynagrodzenia za ustanowienie służebności.

W uzasadnieniu wskazał, że jest właścicielem nieruchomości składającej się m.in. z działek gruntu o numerach ewidencyjnych (...), poprzez które przebiegają linie energetyczne należące do uczestników.

Wnioskodawca domagał się też zasądzenia na jego rzecz kosztów postępowania wg norm przepisanych.

(...) SA w G. wniósł o oddalenie wniosku w zakresie dotyczącym ustanowienia służebności przesyłu na nieruchomości składającej się z działki

o numerze ewidencyjnym (...) oraz wskazał, że „nie neguje co do zasady” wniosku dotyczącego ustanowienia służebności przesyłu dla linii energetycznej posadowionej na działce o numerze ewidencyjnym (...). Uczestnik wniósł też o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania.

Uczestnik - (...) S.A. w K. wniósł o oddalenie wniosku, podnosząc że nabył przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu urządzeń przesyłowych sieci elektroenergetycznej wysokiego napięcia (...). Uczestnik ten z ostrożności procesowej w przypadku uwzględnienia wniosku wniósł o ustanowienie służebności przesyłu o treści określonej we wniosku. Uczestnik ten podniósł m.in., że Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej G. wydało decyzję na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (jedn. tekst: Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 ze zm.), która jest tytułem prawnym dla przedsiębiorcy przesyłowego do stałego korzystania z wymienionej w tej decyzji nieruchomości tj. z działek o numerach (...) , decyzji tej nadano rygor natychmiastowej wykonalności. Uczestnik wniósł też o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania.

Postanowieniem z dnia 25 lutego 2015r. Sąd Rejonowy w Kwidzynie w punkcie I oddalił wniosek Z. F. o ustanowienie służebności przesyłu, zaś w punkcie 2 ustalił, że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sąd Rejonowy orzekając oparł się na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

W dniu 29.01.1973 r. Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej G. wydało decyzję na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (jedn. tekst: Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 ze zm.), na mocy której zezwolono Zakładowi (...) w G. na wejście na grunta państwowe i prywatne celem budowy linii energetycznej (...) i linii energetycznej (...)przebiegającej m.in. przez nieruchomości – działki gruntu o numerach ewidencyjnych (...). Decyzji tej nadano rygor natychmiastowej wykonalności.

Sąd Rejonowy ustalił, iż wnioskodawca Z. F. jest właścicielem nieruchomości składającej się z działek gruntu o numerach ewidencyjnych (...), dla której Sąd Rejonowy w Kwidzynie V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą kw nr (...). Przez nieruchomości – działki gruntu o numerach ewidencyjnych (...) przebiega linia energetyczna (...) oraz linia energetyczna (...), która jest użytkowana przez uczestnika (...) SA w G.. Przez nieruchomości – działki gruntu o numerach ewidencyjnych (...) przebiega linia energetyczna (...), która jest użytkowana przez uczestnika - (...) S.A. w K.. (...) S.A. w K. – (...) S.A. w G. są następcami prawnymi Zakładu (...) w G..

Sąd I instancji zważył, iż zgodnie z przepisem art. 305¹ k.c. nieruchomości można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Służebność ta jest ustanawiana za wynagrodzeniem (art. 305² k.c.). Przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu (art. 305¹-305⁴ k.c.), zdaniem Sądu meriti, dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz

przedsiębiorstwa. Bezsprzecznie za trwałe urządzenie w rozumieniu w/w przepisu uznać należy linię energetyczną, z jaką mamy doczynienia w niniejszej sprawie .

Sąd Rejonowy wyjaśnił, iż decyzja wydana na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (jedn. tekst: Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 ze zm.) jest tytułem prawnym dla przedsiębiorcy przesyłowego do stałego korzystania z wymienionej w tej decyzji nieruchomości. Przepis o jakim mowa wyżej brzmiał "organy administracji państwowej, instytucje i przedsiębiorstwa państwowe mogą za zezwoleniem naczelnika gminy - a w miastach prezydenta lub naczelnika miasta (dzielnicy), zakładać i przeprowadzać na nieruchomościach - zgodnie z zatwierdzoną lokalizacją szczegółową - ciągi drenażowe, przewody służące do przesyłania płynów, pary, gazów, elektryczności oraz urządzenia techniczne łączności i sygnalizacji, a także inne podziemne lub nadziemne urządzenia techniczne niezbędne do korzystania z tych przewodów i urządzeń" (art. 35 ust. 1 w/w ustawy) „a osobom upoważnionym przez właściwy organ, instytucję lub przedsiębiorstwo państwowe przysługuje prawo dostępu do tych przewodów i urządzeń w celu wykonywania czynności związanych z ich konserwacją.” (art. 35 ust. 2 w/w ustawy). Zdaniem Sądu I instancji bez wątpienia należy stwierdzić, że decyzja o jakiej mowa wyżej stanowiła tytuł prawny do korzystania z nieruchomości. Z dołączonej decyzji nie wynika, aby była ona ostateczna. Jednakże decyzji tej nadano rygor natychmiastowej wykonalności zgodnie z art. 100 § 1 k.p.a. Przepis ten (w chwili wydawania w/w decyzji) brzmiał „decyzji, od której służy odwołanie, może być nadany rygor natychmiastowej wykonalności, gdy jest to niezbędne ze względu na ochronę zdrowia lub życia ludzkiego albo dla zabezpieczenia gospodarstwa narodowego przed ciężkimi stratami bądź też ze względu na inny interes społeczny lub wyjątkowo ważny interes strony.” W tym ostatnim przypadku organ administracji państwowej może w drodze postanowienia zażądać od strony stosownego zabezpieczenia. Obecnie kwestia ta jest uregulowana identycznie tyle, że w przepisie art. 108 § 1 k.p.a. Z kolei przepis art. art. 113 k.p.a. stanowił (obecnie identycznie art. 130 § 1,2,3 k.p.a.) ,że przed upływem terminu do wniesienia odwołania decyzja nie ulega wykonaniu (§ 1), wniesienie odwołania w terminie wstrzymuje wykonanie decyzji (§ 2) oraz ,że przepisów § 1 i 2 nie stosuje się w przypadkach, gdy decyzji został nadany rygor natychmiastowej wykonalności (§ 3 pkt 1).

Sąd I instancji uznał, że poprzednik prawny uczestników (a obecnie sami uczestnicy) posiadał (posiadają) tytuł prawny do korzystania z nieruchomości wnioskodawcy. Nie zostało bowiem wykazane, aby decyzja ta została uchylona, zmieniona bądź uchylono nadany jej rygor natychmiastowej wykonalności. Zdaniem Sądu, podstawą dokonania ustaleń faktycznych mogła być kopia w/w decyzji dołączona przez uczestnika, albowiem została ona potwierdzona za zgodność z oryginałem przez notariusza. Jak zważył Sąd a quo, posiadanie tytułu prawnego do korzystania z nieruchomości wnioskodawcy przez uczestników, wyklucza możliwość ustanowienia służebności przesyłu, o co wnosił wnioskodawca . Zdaniem Sądu I instancji, ustanowienie służebności o jakiej mowa w przepisach art. 305¹-305⁴ k.c. jest możliwe w przypadku gdy korzystanie z nieruchomości nie będzie miało innej podstawy prawnej, jaka to sytuacja nie występuje w niniejszej sprawie.

Zgodnie z art. 336 k.c. posiadaczem rzeczy jest zarówno ten, kto nią faktycznie włada jak właściciel (posiadacz samoistny), jak i ten, kto nią faktycznie włada jak użytkownik, zastawnik, najemca, dzierżawca lub mający inne prawo, z którym łączy się określone władztwo nad cudzą rzeczą (posiadacz zależny). Za takie inne prawo uznać należy m.in. prawo wynikające z decyzji wydanej na podstawie art. 35 w/w ustawy . Z kolei przepis art. 172. § 1. k.c. stanowi, że posiadacz nieruchomości nie będący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze (zasiedzenie) a po upływie lat trzydziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze (art. 172 § 2 k.c.). Reasumując, zdaniem Sądu Rejonowego, uczestnik (...) S.A. w K. (jego poprzednicy prawni), na mocy w/w decyzji , był posiadaczem zależnym więc nie mógł on nabyć służebności przesyłu (lub innej służebności- przed wprowadzeniem do porządku prawnego służebności przesyłu) w drodze zasiedzenia, co w toku postępowania podnosił ten uczestnik.

Wobec powyższego, na podstawie art. 305¹ k.c. Sąd Rejonowy wniosek oddalił, a o kosztach postępowania orzekł zgodnie z art. 520 § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia złożył wnioskodawca, zaskarżając je w całości, zarzucając mu :

1. naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci art. 35 ust. 1 i ust. 2 ustawy o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości z dnia 12 marca 1958r. w zw. z art. 305¹ i art. 305² § 2 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu przez Sąd I instancji, iż decyzja z dnia 29 stycznia 1973r. Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w G. stanowi tytuł prawny do korzystania przez uczestników z nieruchomości objętej przedmiotem postępowania w zakresie linii (...) w zakresie odpowiadającym prawu służebności przesyłu, co wyklucza możliwość ustanowienia służebności przesyłu w zakresie żadnej z tych linii w niniejszej sprawie;
2. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, w postaci art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. polegającego na błędnej ocenie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego skutkującego błędem w ustaleniach faktycznych i niezasadnym przyjęciem przez Sąd I instancji, iż z treści decyzji z dnia 29 stycznia 1973r. Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w G. wynika, iż beneficjent tej decyzji nabył uprawnienie do korzystania w przyszłości z nieruchomości objętych jej przedmiotem, w zakresie odpowiadającym uprawnieniom składającym się na służebność przesyłu, obejmującym prawo do dokonywania przesyłu energii elektrycznej za pośrednictwem linii (...), prawo do wejścia i wjazdu na nieruchomość, prawo do eksploatacji i konserwacji tych linii przesyłowych posadowionych na nieruchomości objętej przedmiotem postępowania, a także na błędnym z treścią tej decyzji uznaniu przez Sąd I instancji, iż decyzja ta dotyczy także urządzeń (...) posadowionych na nieruchomości objętej przedmiotem postępowania;
3. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, w postaci art. 213 § 2 k.p.c. w zw. z art. 220 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. polegającego na oddaleniu przez Sąd I instancji wniosku o ustanowienie służebności przesyłu w odniesieniu do linii (...), co do której uczestnik postępowania (...) S.A. uznał zasadność ustanowienia służebności przesyłu, a kwestionował wyłącznie wysokość wynagrodzenia.

Wobec tak przedstawionych zarzutów skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji w całości, zasądzenie od uczestników postępowania zwrotu kosztów postępowania za I i II instancję na rzecz wnioskodawcy.

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Apelacja wnioskodawcy okazała się częściowo uzasadniona.

W pierwszej kolejności koniecznym jest podkreślenie, że Sąd II instancji jest nie tylko Sądem odwoławczym, ale także merytorycznym. Nie może zatem poprzestać jedynie na zbadaniu zarzutów apelacyjnych, lecz winien poczynić własne ustalenia i samodzielnie je ocenić z punktu widzenia prawa materialnego. Z tego też względu, Sąd II instancji jako Sąd odwoławczy, ma obowiązek rozważenia na nowo całokształtu okoliczności istniejących w chwili zamknięcia rozprawy apelacyjnej oraz własnej, swobodnej i samodzielnej ich oceny. Podstawowym celem postępowania apelacyjnego jest merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy, zaś od obowiązku wydania w sprawie orzeczenia kończącego postępowanie, co do meritum Sąd odwoławczy może jedynie wyjątkowo się uchylić.

Przenosząc to na grunt niniejszej sprawy Sąd Okręgowy podziela poczynione przez Sąd Rejonowy ustalenia faktyczne – za wyjątkiem tego, że decyzja z dnia 29.01.1973 r. Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej G. wydana na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (jedn. tekst: Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 ze zm.), na mocy której zezwolono Zakładowi (...) w G. na wejście na grunta państwowe i prywatne celem budowy linii energetycznej (...) i linii energetycznej (...) obejmowała także działkę numer (...) - i ustalenia te przyjmuje za własne, co czyni zbędnym ich ponowne przytaczanie. Podobnie Sąd Okręgowy podziela ocenę dowodów przeprowadzoną przez Sąd Rejonowy i ocenę prawną poczynionych ustaleń – za wyjątkiem dotyczącym działki numer (...).

Na wstępie podnieść jednak należy, iż w dniu 30 maja 2008 r. została uchwalona ustawa o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 116, poz. 731), która wprowadziła z dniem 3 sierpnia 2008 r.

do polskiego systemu prawnego, obok służebności gruntowych i służebności osobistych, trzeci rodzaj służebności - służebność przesyłu (art. 305¹-305⁴ k.c.). Polega ona na tym, że nieruchomości można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (art. 305¹ k.c.). Ponadto przepis art. 305⁴ k.c. przewiduje, że do służebności przesyłu stosuje się odpowiednio przepisy o służebnościach gruntowych, w tym przepis art. 292 k.c. przewidujący możliwość zasiedzenia takiej służebności. Regulacja ta była następstwem potrzeby uzyskania przez przedsiębiorców tytułu prawnego do cudzych nieruchomości w celu posadowienia na nich urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 k.c. oraz konieczności uregulowania tzw. zaszłości. Ustawa wprowadzająca tę instytucję do systemu prawa rzeczywiście nie stwarza podstaw do stosowania przepisów dotyczących tej instytucji do oceny skutków prawnych określonych zdarzeń, które miałyby nastąpić przed dniem jej wejścia w życie. Nie ulega jednak wątpliwości, iż przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa.

Nadto wyjaśnić należy, iż stosownie do treści przepisu art. 35 ust. 1 ustawy o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości z dnia 12 marca 1958r. organy administracji państwowej, instytucje i przedsiębiorstwa państwowe mogą za zezwoleniem naczelnika gminy, zakładać i przeprowadzać na nieruchomościach ciągi drenażowe, przewody służące do przesyłania płynów, prądy, gazów, elektryczności oraz urządzenia techniczne łączności i sygnalizacji, a także inne podziemne lub nadziemne urządzenia techniczne niezbędne do korzystania z tych przewodów i urządzeń. Ponadto stosownie do treści wskazanego przepisu, osobom upoważnionym przez właściwy organ, instytucję lub przedsiębiorstwo państwowe przysługuje prawo dostępu do tych przewodów i urządzeń w celu wykonywania czynności związanych z ich konserwacją. Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Najwyższy przepis art. 35 ustawy wywłaszczeniowej we wskazanych w jego treści okolicznościach dawał podstawę do ograniczenia własności nieruchomości, mieszczącego się w granicach szeroko rozumianego wywłaszczenia. Skutkiem ostatecznej decyzji administracyjnej wydanej na jego podstawie było ograniczenie prawa własności nieruchomości przez ustanowienie trwałego obowiązku znoszenia przez właściciela stanu ukształtowanego przez zainstalowanie urządzeń przesyłowych (tak w orzeczeniach z dnia 20 marca 2002 r. w sprawie V CKN 1863/00, nie publikowane, z dnia 8 czerwca 2005 r. w sprawie V CK 679/04, nie publikowane, z dnia 20 listopada 2005 r. w sprawie III CZP 80/05, OSNC 2006/9/146). Dalszą konsekwencją wydania zezwolenia na podstawie wskazanego art. 35 było takie ograniczenie własności nieruchomości, które należy uznać za swojego rodzaju służebność, nazywana służebnością publiczną lub służebnością przesyłową, która po wydaniu takiej decyzji administracyjnej powstawała z mocy prawa. Inwestor dysponując decyzją administracyjną wydaną w oparciu o art. 35 ustawy wywłaszczeniowej miał ustawowe prawo dostępu na nieruchomości w celu konserwacji tych urządzeń. Nie ulega wątpliwości, że wejście w posiadanie na takiej podstawie miało więc legalne podstawy.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy podnieść należy, iż uczestnik postępowania (...) Spółka Akcyjna, złożyła do akt niniejszej sprawy decyzję nr(...) Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w K. z dnia 29 stycznia 1973r. wydanej na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz.U. Nr 18 poz. 94 z 1961 r), w której to zezwolono Zakładowi (...) w G. na wejście na grunta państwowe i prywatne celem budowy linii energetycznej (...)oraz przebudowy linii (...). Wśród nieruchomości, których dotyczyła powyższa decyzja, znajdowały się działki numer (...) położone w obrębie ewidencyjnym C., gmina G., których to dotyczy wnioski Z. F.. W tym zakresie zgodzić należy się z Sądem I instancji, iż poprzednik prawny uczestników, a obecnie sami uczestnicy posiadają tytuł prawny do korzystania z nieruchomości wnioskodawcy obejmującej działki nr (...) położone w obrębie ewidencyjnym C..

Sąd Okręgowy podziela pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w składzie siedmiu sędziów w uchwale z dnia 8 kwietnia 2014r. (III CZP 87/13, LEX nr 1444416), a następnie w uchwale z dnia 6 czerwca 2014r. (III CZP 9/14 LEX nr 1488913), że tytuł taki stanowić może wskazywana przez skarżących decyzja wydana na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz.U. z 1958r. Nr 17 poz. 70 – zwana dalej „u.z.t.w.n”). Powyższy przepis, usytuowany w rozdziale 5 ustawy zatytułowanym „Szczególny tryb wywłaszczenia”, stanowił że

organy administracji państwowej, instytucje i przedsiębiorstwa państwowe mogły za zezwoleniem naczelnika gminy - a w miastach prezydenta lub naczelnika miasta (dzielnicy), zakładać i przeprowadzać na nieruchomościach - zgodnie z zatwierdzoną lokalizacją szczegółową - ciągi drenażowe, przewody służące do przesyłania płynów, pary, gazów, elektryczności oraz urządzenia techniczne łączności i sygnalizacji, a także inne podziemne lub nadziemne urządzenia techniczne niezbędne do korzystania z tych przewodów i urządzeń (ust. 1), a osobom upoważnionym przez właściwy organ, instytucję lub przedsiębiorstwo państwowe przysługiwało prawo dostępu do tych przewodów i urządzeń w celu wykonywania czynności związanych z ich konserwacją (ust. 2).

Idąc w ślad za Sądem Najwyższym, wskazać trzeba, że przedsiębiorca z inicjatywy którego na podstawie art. 35 ust. 1 u.z.t.w.n. wydano decyzję zezwalającą na korzystanie z cudzej nieruchomości w sposób oznaczony w ust. 2 tego przepisu, także aktualnie ma tytuł do utrzymywania na tej nieruchomości urządzeń, które postawił w związku z wydaniem decyzji. Decyzja ta nie straciła bowiem mocy obowiązującej wskutek upływu czasu w związku z niewygaszeniem przez ustawodawcę skuteczności tego rodzaju decyzji po wejściu w życie przepisów o służebności przesyłu.

W tym kontekście dodatkowego wyjaśnienia wymaga, co też szeroko omawia Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 8 kwietnia 2014r., że inny jest charakter władania cudzą nieruchomością w zakresie treści służebności gruntowej (po dniu 3 sierpnia 2008r. - służebności przesyłu), a inny nieruchomością przez przedsiębiorcę, w związku z wydaniem w stosunku do jej właściciela decyzji mających podstawy w art. 35 ust. 1 u.z.t.w.n. Decyzja ta wywołuje bowiem trwałe skutki nie tylko w tym sensie, że nie można ich dowolnie odwrócić, ale i w tym sensie, że nie konsumują się one przez jedno doniesie dla obrotu prawnego zdarzenie (jak np. w typowym wywłaszczeniu – odjęcie prawa własności). Decyzja ta prowadzi do wywłaszczenia właściciela nieruchomości przez trwałe ograniczenie jego prawa. Przedsiębiorca korzystający z urządzeń przesyłowych przystępuje do wykonywania uprawnień, jakie dla niego wynikają z ustaw wywłaszczeniowych nie „obok” właściciela, niejako wytyczając sobie zakres władztwa nad cudzą nieruchomością działaniami manifestowanymi na zewnątrz (co jest właściwe dla posiadacza służebności gruntowej), ale w obszarze, w którym właściciel został ograniczony w przysługującym mu prawie w interesie publicznym i na rzecz Państwa. Nie sposób przy tym podzielić zarzutów skarżącego, odnośnie tego, że skoro w przedmiotowej decyzji powołano się wyłącznie na treść art. 35 ust.1 u.z.t.w.n., to nie oznacza, aby przedsiębiorstwo przesyłowe mogło korzystać z uprawnień, o których mowa w art. 35 ust.2 u.z.t.w.n.

Wydanie decyzji mającej podstawę w art. 35 ust. 1 u.z.t.w.n. prowadzi bowiem do trwałego ograniczenia prawa własności nieruchomości, gdyż sprawia, że właściciel ma obowiązek znoszenia stanu faktycznego ukształtowanego przebiegiem urządzeń przez strefę, w której było lub mogło być wykonywane jego prawo (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 2015r. I CSK 717/14, LEX nr 1678063). Uprawnienia z art. 35 ust.2 u.z.t.w.n mają swój odpowiednik w obecnie obowiązującym przepisie art. 124 ust.6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomości (t. jedn. DZ.U z 2015r. poz. 782). Innymi słowy, decyzja wydana na podstawie art. 35 ust.1 u.z.t.w.n. nadal funkcjonuje w obrocie, tworząc z jednej strony uprawnienia dla przedsiębiorstwa przesyłowego, z drugiej zaś trwały obowiązek znoszenia dla właściciela, przy czym komplementarnym dla wypełnienia treści tego prawa i obowiązku jest aktualnie obowiązujący art. 124 ust.6 u.g.n.

Reasumując, w świetle przedstawionych wyjaśnień wykonywanie uprawnień w zakresie wynikającym z decyzji wydanej na podstawie art. 35 ust. 1 i 2 u.z.t.w.n., stanowiącej tytuł prawny do ich wykonywania, nie prowadziłyby ani do ustanowienia służebności przesyłu ani tym bardziej do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2015r. II CSK 330/14, LEX nr 1656480, uchwała Sądu Najwyższego 7 sędziów z dnia 8 kwietnia 2014r. III CZP 87/13, OSNC 2014/7-8/68).

Z tych też względów Sąd Okręgowy uznał zarzuty dotyczące zarówno naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci art. 35 ust. 1 i ust. 2 ustawy o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości z dnia 12 marca 1958r. w zw. z art. 305⁽¹⁾ i art. 305⁽²⁾ § 2 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie jak i zarzuty naruszenia przepisów postępowania ze sfery oceny zgromadzonego materiału dowodowego, a obejmujące swym zakresem stan faktyczny dotyczący działek (...) położonych w obrębie ewidencyjnym C. za niezasadne i skutkujące oddaleniem apelacji w powyższym zakresie

na mocy art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. jako bezzasadnej, o czym orzeczono w punkcie 2 postanowienia. Sąd Okręgowy doszedł jednak do przekonania, iż przedstawione powyżej zarzuty w odniesieniu do działki ewidencyjnej o nr (...) również położonej w obrębie C. zasługiwały na uwzględnienie. Sąd Okręgowy zważył bowiem, iż przedmiotowa decyzja nr (...) Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w K. z dnia 29 stycznia 1973r. nie obejmuje swą treścią działki nr (...) położonej w obrębie ewidencyjnym C.. Nadto wskazać należy, iż przez wskazana działkę przebiega linia niskiego napięcia (...), która to nie była przedmiotem decyzji administracyjnej nr (...), dotyczącej jedynie linii wysokiego napięcia i średniego napięcia o mocy znamionowej (...). Z tego też względu trafnym okazał się zarzut naruszenia przez Sąd I instancji dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c. z uwagi na błędne ustalenia faktyczne polegające na przyjęciu przez Sąd a quo, iż przedmiotowa decyzja administracyjna dotyczy również działki ewidencyjnej nr (...) położonej w gminie G. i stanowi tytuł prawny do korzystania przez uczestników postępowania z tej nieruchomości. Co więcej, Sąd I instancji nie dokonał ustaleń w zakresie podnoszonych przez uczestnika postępowania (...) S.A. w G. zarzutów, jakoby linia N- (...) niskiego napięcia (...) o długości 57m posadowiona na nieruchomości obejmującej działkę ewidencyjną nr (...) zasila jedynie gospodarstwo wnioskodawcy i przebieg tejże linii podyktowany jest jedynie jego potrzebami. Sąd Rejonowy nie ustalił jakiego charakteru i rodzaju są urządzenia przesyłowe i sieci elektroenergetyczne przebiegające przez działkę ewidencyjną nr (...) oraz czy służą one jedynie wnioskodawcy. Nadto Sąd I instancji nie ustalił, czy uczestnik postępowania (...) S.A. w G. dysponuje tytułem prawnym do korzystania z przedmiotowej nieruchomości.

Powyższe prowadzi do wniosku, iż Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy w przedmiotowym zakresie. Pojęcie „istoty sprawy”, o którym mowa w art. 386 § 4 k.p.c. dotyczy jej aspektu materialnoprawnego. Z nierozpoznanie istoty sprawy mamy do czynienia wówczas, gdy rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy Sąd zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania, albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie i w swoim rozstrzygnięciu nie odniósł się do tego, co jest przedmiotem sprawy. Nierozpoznanie istoty sprawy następuje także wtedy, gdy sąd meriti nie wyjaśnił i pozostawił poza oceną okoliczności faktyczne stanowiące przesłanki zastosowania prawa materialnego, będącej podstawą roszczenia, gdy Sąd nie wniknął w ogóle w okoliczności sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999/1/12, LEX nr 34232; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1999 r. II UKN 589/98, OSNP 2000/12/483, LEX nr 515416; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2006 r., V CSK 140/06, LEX nr 1101691; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19 grudnia 2007 r., I ACa 209/06, LEX 846190). Oczywiście, zupełnie obojętna jest przyczyna zaniechania, może więc tkwić zarówno w pasywności sądu, jak i w błędnym przyjęciu przesłanki niweczącej lub hamującej roszczenie. W konsekwencji, nierozpoznanie istoty sprawy - w rozumieniu art. 386 § 4 kpc – oznacza zaniechanie przez sąd pierwszej instancji zbadania materialnej (istotnej) podstawy żądania albo pominięcie merytorycznych zarzutów. (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2002 r. I CKN 486/00, orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2002r., IV CKN 1298/00, orzeczenie Sądu Najwyższego z 21 października 2005r., III CK 161/05).

Z tych też względów Sąd Okręgowy w punkcie 1 uchylił zaskarżone postanowienie w części dotyczącej wniosku o ustanowienie służebności przesyłu na działce nr (...) dla której Sąd Rejonowy w Kwidzynie V Wydział ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...) i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Kwidzynie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego w powyższym zakresie na mocy art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 108 § 2 k.p.c. Sąd drugiej instancji orzeka bowiem o kosztach instancji odwoławczej tylko wtedy, gdy oddała apelację lub w wyniku jej uwzględnienia zmienia zaskarżony wyrok. Jeżeli uchyła zaskarżone orzeczenie i przekazuje sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, pozostawia temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy oceni merytorycznie wniosek o ustanowienie służebności przesyłu dotyczący działki ewidencyjnej nr (...) położonej w C., oceniając czy zaktualizowały się przesłanki opisane w art. 305² § 2 k.c., mając na względzie przytoczone przez Sąd Okręgowy wywody, przy czym Sąd meriti winien rozważyć, czy wobec podniesionych przez uczestnika postępowania (...) S.A. zarzutów koniecznym będzie uzupełnienie postępowania dowodowego. Następnie Sąd Rejonowy winien dokonać oceny całości zebranego w sprawie materiału dowodowego

zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów wyrażoną w art. 233 § 1 k.p.c. Na podstawie przeprowadzonego postępowania dowodowego winien poczynić ustalenia stanu faktycznego, a następnie dokonać oceny zasadności zarzutów uczestnika postępowania i mając na uwadze treść wskazanych wyżej przepisów winien stwierdzić, czy istnieją podstawy do uwzględnienia wniosku o ustanowienie służebności przesyłu. Nadto w zależności od powyższego rozstrzygnięcia powinien orzec o kosztach postępowania.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł w punkcie 3 na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., zaś w punkcie 4 postanowienia na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z § 7 pkt 3 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 490).